

## СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Венета Дойчева, член на научно жури

в конкурс по процедура за заемане на академична длъжност ДОЦЕНТ по *Театрознание и театрално изкуство* (история на българския театър), професионално направление 8.4., обнародван в Държавен вестник, бр. 3 от 10 януари 2020 г. за нуждите на сектор „Театър“ в Институт за изследване на изкуствата, БАН.

за гл. ас. д-р Румяна Николова, участник в конкурса.

Д-р Румяна Николова е съвременен изследовател и мениджър на изкуството (участник в различни творчески и образователни проекти, член на Фондация „Виа Фест“ и пряк участник в екипа на Международния театрален фестивал „Варненско лято“, председател на Гилдията на театроведите и драматурзите към Съюза на артистите в България). Автор е на самостоятелното изследване „Актьорският тренинг през XX век“, изд. „проф. П. Венедиков“, 2007 (Награда „Икар 2008“ на Съюза на артистите в България за Критически текст). Гост-преподавател в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ (курсове: „Подготовка и развитие на сценичен проект“; „История на руския театър“; „Актьорският тренинг на XX век“). Автор на доклади, статии, театрални рецензии, интервюта в периодичните издания/страници за театър и култура: в-к *Литературен вестник*; сп. *НОМО LUDENS*; сп. *Проблеми на изкуството*, *Годишник на НАТФИЗ „Кр. Сарафов“*, сб. *Изкуствоведски четения* и др. Участвала е в десетки научни конференции. Общо: 2 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация и 16 специализирани публикации. За участие в конкурса д-р Румяна Николова представя свои изследователски и творчески изяви, съобразно рамката от наукометрични данни и минимални национални изисквания за заемане на академичната и научна длъжност „доцент“. Всички изисквания от закона са спазени и тя отговаря на нормите за този конкурс.

Основен изследователски труд, представен за участие в конкурса е книгата „Модел на функциониране на българския театър в периода 1944 – 1989 година“, ИК „Проф. Петко Венедиков“, София, 2020, ISBN: 978-619-7469-12-7

Книгата е с обем от 258 страници текст, приложения и библиография (цитирана и използвана литература, статии в периодични издания, архивни материали – фондове от ЦДА и списък с по-важни цитирани документи) – общо 287 стр.

Изследването проучва в исторически план големия период настъпил, след Втората световна война в България с фокус върху спецификите, които характеризират функционирането на театъра от 1944 до 1989 година. Задачата е много сериозна, изискваща вещина и прецизност при работа с източници с различна природа, предполага изследване на дълъг времеви отрязък, който освен, че налага коренно различна система на функциониране на театъра от предходната, съвсем не е вътрешно еднороден, а се разделя на няколко подпериода. Веднага искам да подчертая, че авторката с лекота овладява тези предизвикателства и организира изложението в стройна конструкция. Основната линия е проследяването на стъпките, които държавата извършва, за да наложи своята твърда политика на контролирано управление на изкуството. Изследването обхожда впечатляващ масив от документи (архивирани протоколи, решения, указания, програми и т.н. на държавни органи, на политически организми, на творчески съюзи, на отделни институти). Проучени са авторски критически рецензии, обзорни статии, редакционни публикации с нормативно-императивен характер, стенограми и протоколи от обсъждания на театралната продукция (в рамките на отделни театри и в пресата). Тези текстови материали са свидетелства, идващи непосредствено от епохата предполагат внимателен прочит и анализ, който авторката прави в хода на представянето на документите и към който се връща като систематизирани изводи в заключителните страници на отделните дялове. Към тях тя добавя и други авторски наблюдения (например на Георги Марков, който свидетелства за своя опит в театъра, или пък на съвременни изследователи на периода и на социалистическата култура и литература). Подчертавам разнообразните източници върху, които е построено изследването, за да отбележа, че резултатът е впечатляващо обективен в погледа и уравновесен в тона на академичното изказване. Очертава се картина на динамика в процесите, които флукуират в зависимост от генералните политически събития (в Съветския съюз и у нас) и в различните хронологични отрязъци имат свой профил. Изложението отделя внимание на администрирането на театъра, на налагането на художествения метод на „социалистическия реализъм“ като единствен подход в драматургията и в сценичната практика и на механизмите на оценка и санкции. Към процесите и фактите авторката подхожда с прецизност и неизменно подчертава всички детайли и нюанси, които са присъщи на театралния живот в отделните периоди от епохата на комунизма. В резултат се налага пейзаж на българския театър, принуден да се превърне в репертоарен (като единствено допустим модел), който е лимитиран в избора на пиеси, автори, теми и подходи и който се

мултиплицира в една разраснала мрежа от театри, подчинени на все по-централизирана управленска власт. Достойнство на изследването е и осмислянето на художествените „пробиви“ в догматизираната система, които с различни конкретни измерения успяват да изразят индивидуалния талант на творци от различни театрални професии (те също са коментирани в контекста на общата политическа рамка).

Книгата проучва обективно и внимателно управленските ходове на социалистическата държава в сферата на българския театър. Макар и да борави предимно със сухата материя на административни документи и дървения език на партийните програми и решения, Румяна Николова успява да придаде авторски поглед в прочита на периода и да демонстрира как функционира машината на управлението – като строга пирамида на абсолютна йерархия, която на различните свои етажи съдържа освен подчинение и единични пробиви и нарушения.

Познавам много добре Румяна Николова и съм свидетел на нейната професионална всеотдайност и научна прецизност.

Уверено гласувам с ДА за присъждането на академична длъжност ДОЦЕНТ на Румяна Николова.